

JOAQUIM CHANCHO

DIÀLEGS ENCREUATS

CONXITA OLIVER

PINTURA I FOTOGRAFIA: CONCORDANÇA DE MIRADES

MUSEU ARXIU TOMÀS BALVEY
CARDEDEU, 2005

© CONXITA OLIVER

Pintura i fotografia: concordança de mirades

Amb el títol de *Diàlegs encreuats*, Joaquim Chancho presenta una tria molt representativa de pintures realitzades entre el 2000 i el 2004, així com una sèrie de dibuixos recents, acompanyats per primera vegada de fotografies de gran format. Una fotografia que reivindica les intencions de la mirada i que deixa en la percepció de l'espectador exercicis diferents que es poden fer a través de la memòria, el rastre, la reflexió poètica, la permanència fictícia, l'espai pel somni... i ens potencien allò que Marcel Duchamp defensava quan deia que l'observador fa l'obra.

Fidel als principis bàsics del llenguatge pictòric no representatiu, la seva pintura tothora ha prescindit d'imatges visuals referencials per submergir-se en la pròpia essència de la pintura. Deixa de banda tot allò superflu per quedar-se amb la pulsio del gest, amb el recorregut del pigment sobre el suport, amb el trànsit del l'empremta del pinzell, amb els subtils desplaçaments de la mà, amb la durada de la petja... que successivament es van superposant, encavalcant-se i fonent-se fins arribar a establir un construït entramat pictòric i un estructurat ordit reticular fet de subtils aportacions. Chancho manté la tradició de la "pintura-pintura" pel que fa a la investigació de les capacitats del color des de l'òptica de l'abstracció més pura i sensual. Sap concentrar la força de la seva abstracció en la intenció del gest, en el ritme dels signes i en el bategar dels traços.

En efecte, malgrat que fa trenta anys que ha estat realitzant fotografies, mai havíem vist en directe les seves instantànies, potser perquè no hi ha una voluntat clara de treballar amb la fotografia d'una manera similar a la pintura. Recollint algunes apreciacions de l'entrevista que Teresa Blanch va mantenir amb l'artista [publicada en el catàleg de l'exposició "Joaquim Chancho. Prospectiva, 1973-2003" que es va presentar a Tecla Sala (gener-març 2005) i a la sala d'exposicions de Caixa Tarragona (abril-juny 2005)] s'evidencia que tot i semblar que els llenguatges pictòric i fotogràfic estant del tot allunyats no és pas així. Quan mira una flor vermella i la fotografia no és per descriure les seves característiques botàniques, sinó per intentar evidenciar i potenciar altres aspectes que considera d'interès per al seu treball pictòric.

Les fotografies són per a ell el testimoni visual d'una manera de copsar la realitat i per recordar l'emoció d'un instant, encara que després a l'estudi tota aquesta experiència sigui irreproduïble. L'atracció per un flor vermella, per exemple, activa els sentits i posa en marxa aquella mena d'arxiu interior on, al llarg del temps, han quedat enregistrats tots els vermells viscuts: necessiten d'una flor vermella perquè el mecanisme s'activi.

“Encara que la fotografia no sigui un pas previ per anar cap a la pintura, i es produeixi de manera intermitent, quan m'hi topo, hi ha mirades que potser s'identifiquen la una a l'altra, unes mirades creuades i un pensament anàleg que situen ambdós treballs en la mateixa direcció, en el mateix sentit.”, amb paraules del mateix Chancho.

És cert que la pintura de Chancho no representa la realitat, mai funciona per motius o temes sinó que materialitza o fa visible allò que és invisible i indefinit, d'aquí que sigui tant important per a ell congelar les impressions sensorials que li arriben amb la immediatesa d'allò que l'ull veu, transferir-les en una imatge per recordar aquell instant de la visió per després transformar les sensacions rebudes en expressió pictòrica. Tal com assenyala Miquel Molins en el text de presentació del catàleg abans esmentat: “La superfície pictòrica no és, doncs, una finestra oberta sobre una naturalesa geometritzada, és més semblant al mirall que reflecteix, geometritzant, l'espai i les formes naturals”.

De la mateixa manera que en la seva pintura manifesta una clara voluntat de fer evident l'estructura interna, l'interior de les coses, l'espai i el temps personal, el mateix succeeix amb les fotografies en les que aïlla l'element natural del seu medi -en una introspecció a la pròpia naturalesa d'aquest element- per traspasar l'aparença de la imatge i anar al germen. La llum, el color, l'espai que circumda la flor és tan important com la mateixa flor, qualsevol registre serveix de detonant per accionar el clic del disparador.

Per altra banda, a l'hora d'anar desgranat aquests diàlegs encreuats ens adonem que l'interessa especialment la contemplació dels cicles naturals - sobre creixements o modificacions d'un mateix element o d'una mateixa situació i que es repeteixen indefinidament- en aquest enregistrament de l'efímer que, en ocasions, realitza de forma seriada. Aquesta apropiació d'un fragment de la realitat observat en moments diferents és paral·lela a l'ordre i a

la noció periòdica que determina el seu procés pictòric; un procés que és una manera de referir-se a la complexitat del món i la base per a acostar-se al coneixement.

En relació a l'espai acotat, aquest concebre la pintura valorant el perímetre de la superfície que l'abraça i que és un concepte bàsic en el seu quefer, és en realitat el mateix que mirar pel visor de la càmera; una acció que abstrau una part de la realitat del seu context. Pel que fa a l'"interval", aquesta mena de mètrica interior que dóna un sentit estructural a la seva pictòrica existeix, també, en aquesta natura fotografiada que segueix uns ritmes ineludibles marcats per la caducitat. També, el concepte de "durada" que és intrínsec a l'obra de Chancho, es relaciona amb al temps cíclic de la natura i els seus estadis: la seva pintura fa referència a l'infinit, un temps que flueix i que queda reflectit a través de les pinzellades que transmeten les pulsacions del temps transcorregut.

És evident, doncs, que aquest gran catàleg d'imatges acumulades en el temps li deixen marques i empremtes que van apareixent inconscientment malgrat que tots aquests paràmetres visuals no formin part de la seva obra, però que en determinats moments afloren en una mena de viatge interior que ressegueix els rastres viscuts a través de percepcions, mirades, llocs, sentiments...

La diferència entre la pintura i la fotografia és la que existeix entre el fer i el prendre. La fotografia congela allò que ja existeix i aïlla l'instant mentre que quan es pinta es crea quelcom nou. Unes imatges, doncs, que són una aportació al diàleg que Chancho estableix entre la documentació del temps i la seva corresponen reconstrucció per a la memòria i l'aura càlida de les seves pintures.

La pintura de Joaquim Chancho, formalment, sempre ha girat envers la dialèctica entre el gest irregular i el racionalisme geomètric, entre la llibertat d'acció i el mesurament ordenat i proporcionat. Entén el gest com una manera de fer constar sobre el suport tot un seguit de vivències i sensibilitats, que es desenvolupa a partir d'unes estructures de repetició i de combinació. Amb el temps, la seva pintura s'ha revelat com un diari vital en què materialitza la immediatesa de l'acte de pintar, el caràcter fulgent del gest i la pinzellada directa d'un moment únic i irrepètible. Així, converteix la pintura en una

prolongació del seu discurs introspectiu, en un camí per on transcorren les seves idees sobre la realitat, tot escenificant tota una actitud davant l'art i la vida.

Progressivament, l'obra de Chanco esdevé molt més expansiva, sovint transformant i modificant el teixit reticular: la doble direccionalitat de verticals i horitzontals, l'encreuament de línies que determinen les trames o reixes, no sempre es mantenen en sentit perpendicular (s'obren, es tanquen, s'expandeixen, s'encadenen, es juxtaposen...) i guanyen possibilitats i variacions en un complex tramut d'interrelacions. Veritables laberints que ens permeten de transitar visualment pel seu interior, des de la superfície fins a les profunditats, i dialogar amb els seus íntims secrets.

En les composicions actuals, el color pren protagonisme i les gammes esdevenen lluminoses i impactants: el vermell, el blanc i el negre, particularment, esdevenen fulgents vibracions energètiques.

Quant als dibuixos, aquests s'han convertit en una part molt important del seu treball com a exercici d'introspecció, de renúncies i de despullament, de retorn als elements mínims i als petits formats, exercicis entre la distància i l'apropament per establir ordre i definició i reemprendre altra vegada el camí. Una obra rigorosa, honesta i coherent que no fa cap concessió i ens convida a aprofundir la pintura per gaudir d'impressions i sensacions summament enriquidores.

Conxita Oliver

Membre de l'Associació Catalana de Crítics d'Art